

ט. ב.

מדינת ישראל
התכנסות

פרוטוקול מס' 38/ב'

מסעיבה הרועדה לחינוך והרכוח שהתקיימה ביום נ'
ב'ד בחמוז חטי"ג - 7.7.1953 בטעה 11.15.

משחונפים:

- ט. פרסיץ - הי"ר
- מ. ארנא
- ב. ארניה
- מ. ארם
- ח. כרנר
- א. כרמן
- ז. בן-יעקב
- ד. נצר
- י. סטילנסקי
- ק. כהנא
- ט. כפריה
- ר. צברי
- ט. דרזנברג
- א. רזיאל-נאור
- א. רימלם.

מר זמנים:

- ב. צ. דינור - סר החינוך וההרכוח.
- א. דיגר - המנהל הכללי של מסרד.
- ר. סטנר - החינוך וההרכוח.
- י. רינס - היועצח המטפסיה של מסרד החינוך וההרכוח.
- היועץ המטפסי.

טדר-היום:

- א. חוק החינוך הממלכתי:
- 1. גמר סעיף ההגדרות;
- 2. סעיף 2.

=====

ה. יו"ר ט. מרמז

פותרת את היסיבה.

קודמת את הסעיף: "תכנית הסלמה" פירוטו - חלק תכנית לימודים שיקבע או שיאסר הסר לפי החוק שתקיף לא יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסעות החינוך במוסד חינוך רשמי.

"תכנית הסלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" פירוטו - תכנית הסלמה שתקיף לימודי דת ותכנון לאורח חיים דתי, לרבות נוהג והורי דתי בכתלי המוסד.

ט. ארמ:

אני מציע לכתוב: "תכנית הסלמה" פירוטו - תכנית לימודים שתקבע על-ידי כל אחד מהורטים המוכרים בחינוך, בתנאי שתכלול את תכנית היסוד. בטקרה ולא תתקבל על דעתכם כנסחה זו, יש לי הצעה אלטרנטיבית והיא: "תכנית הסלמה" פירוטו - חלק תכנית לימודים שיקבע או שיאסר הסר לפי החוק בסיתוף עם הגוף הציבורי הקשור עם המוסד החינוכי והורי התלמידים.

א. רוזנאל-גאור:

ברצוני להעיר לחבר הכנסת ארם, כי הצעותיו עומדות בסתירה לסעיף הראשון האומר שלא תהיה כל זיקה לגוף סטלבתי, עדתי או ארגון אחר מחוץ לממסלה. מאחר שבם ההסתדרות איננה גוף מעמדי, אזי גם אליה אין כל זיקה.

לדעתי, כל ענין ההסלמות הוא מיותר ולא צריך להופיע בחוק. סטטיות סטטר. ההסלמות פותרות מחדש פתח לזרמים. הדוגמה הראשונה לכך היא הנוסחה של חבר הכנסת ארם. אנו מסתדלים להקנות לתלמידים כמותם הסיעודיים שהם בגבולות של 75% מסעות הלימודים - בהיותנו בטאב של עליה, וכל הכרוך בכך, כמו, אי-ידיעת הלשון בבית, הבורות בל הטחום - אני מכל הבחינות ראוי היה להקדים את כל 100% של זמן הלימודים כדי ללמד ולהציע קדימה את הילדים ולא לגזול את הזמן בסביל דברים מיותרים, כי לו היו אלה דברים מיותרים היו בוודאי בכללים בגוף הדברים.

לכן אני מציעה לחוק את הקטע המתחיל במלים: "תכנית הסלמה" פירוטו - במוסד חינוך רשמי, כן את הקטע המתחיל במלים: "תכנית הסלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" פירוטו - והווי דתי בכתלי המוסד. כלומר להציג נקודה אחרי המלים: להסגת המטרה האמורה בסעיף 2.

י. סטילגסקי:

ברצוני לשאול את היועצים המסמטיים בקטר לסתי ההגדרות של "תכנית הסלמה". האם ברור מן הניסוח כאן, כי 75% מתכנית אלימחיים, כלומר, מינימום של תכנית הלימודים חל על כל בתי-הספר. האם דבר זה טובטח בניסוח הזה? אם הדבר איננו טובטח, יש לי הצעת תיקון.

א. רימלט:

ברצוני להציע תיקון קטן ולכתוב: "תכנית הסלמה" פירוטו - חלק תכנית לימודים שהסר רטאי לקבעו ולאסרו לפי החוק.

ז. ג. יעקבי:

אני מציע לכתוב: "תכנית הסלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" פירוטו - תכנית הסלמה שתקיף לימודי תורה שבכתב וטבעל-פה ותכנון לאורח חיים תורתיים מלאים. את המלים: "לרבות נוהג והווי דתי בכתלי המוסד" - למחוק.

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי;
גמר סעיף ההגדרות.

ג. אזניה:

אני מציע במקום שכתוב: "תכנית השלמה
למוסד חינוך ממלכתי דתי" לכתוב: "תכנית
השלמה שתכלול גם לימודי דת". וזאת מטום שלאגודה-ישראל ישנה
תכנית השלמה בעלת גוון דתי מיוחד בתוך הזרם הדתי.

הי"ר ס. פרסיץ:

חבר הכנסת אזניה **במסד דיבורה על סועלי-**
אגודה-ישראל וכדונתך שתכנית ההשלמה
תהיינה תכנית מפלגתית? כי התכנית הזו לפי אורח חיים וסגנון לימודים
טרנה.

מ. ארנא:

לדעתי תהיה טרנה תכנית ההשלמה בכיתה-
ספר בטדה אליהו מזר של ביה-ספר תלמוד תורה
כירוסלים. יש כאלה הרוצים שכל סערת ההשלמה תהיינה מוקדשות לתלמוד
ויש כאלה שאינם רוצים בכך, אלא טרק שני שליט מסעות ההשלמה תהיינה
מוקדשות לכך.

א. דימלט:

אם הכוונה במלים "תכנית השלמה" רק לתכנית
אחת - זהו דבר אחר. אולם במלים "תכנית
השלמה" אין הכוונה לתכנית אחת, זהו מושג בהגדרה של המלים "תכנית
השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" **אם כוללת טעות רבות של טולחן ערוך**
או פחות טעות של טולחן ערוך - אין זה צריך להזיק למושג "תכנית".

הי"ר ס. פרסיץ:

אני הבינתי מדברי חבר הכנסת אזניה, כי אין
הוא מחכוון לתכנית לימודית בלבד, זו
המופיעה בסעיפים הקטנים האחרים, אלא **הכוונה** בדבריו היחה שתכנית
השלמה מכונה גם לאורח חיים - דבר שלא התכוונו לו המציעים. כאן
כתוב: "תכנית לימודים" פירושו - **תכנית לימודים** שנקבעה על-ידי הסר
למוסדות החינוך הממלכתי להטות המטרה האמורה בסעיף 2; ו"תכנית השלמה"
פירושו - חלק תכנית לימודים שיקבע או שיאשר הסר לפי החוק ושחקיף
לא יותר מעשרים וחמיסה אחרים מסעות החינוך במוסד חינוך דתי.

כ. אזניה:

אני דיברתי על קטע אחד: "תכנית השלמה
שחקיף לימודי דת ותרבות לאורח חיים דתי,
לרבות נוהג והורי דתי ככולי המוסד".

הי"ר ס. פרסיץ:

אולם זה אשר נאמר לגבי "תכנית השלמה" חל
גם לגבי "תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי
דתי". פירושו הדבר שגם במוסד חינוך ממלכתי דתי אפשר לבחור במקצוע
המלאכה, או ספרות תכנית השלמה. מדוע שם אחת מסביט לניסוח ופה לא?

כ. אזניה:

אני מדבר גלויים. הנני אדם חילוני, אבל
רגיש מאד לסיפוק כל הצרכים של היהודים
הדתיים לכל גורניהם. לכן אני רוצה שלא ייקבע גבול, אינני רוצה שיהיה
ספק בכך - תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי אינה חייבת להיות
תכנית אחת, אלא יכולות להיות מספר תכניות. **אני רוצה שהתכנית תהיה**
מובטחת לא רק לגבי היוריסט, אלא שבכלל יהיו הדברות ברורים.

ט. כתיבה:

אינני רואה הכדל עקרוני בין המלים "תכנית" ו"תכניות". גם חבר הכנסת רימלם אומר כי תכנית ההסלמה לא תהיה אחידה, אלא מותאמת. אינני רואה שיהיה הכדל בכך. טבע הדברים ידרוש הסלמות שונות. אולם הייתי מציעה כי במקרה המלה "חקיף" נכתוב את המלה "חכלול" - נראה לי שטיבוי זה יסביר יותר את הדברים לגופו של ענין. המלה "חקיף" עלולה לכלול רק ענינים הנורגעים לרף גרידא. היא עלולה לבררם לטיבויים הקטורים באורח חיים. אולם המלה "חכלול" מוסגה רחב יותר.

א. רימלם:

בכל מקרה שמדובר על "תכנית" אין הכוונה לתכנית אחת אלא למבחר של תכניות. אולם כדי להבאיר את המלה "תכנית" רוצים לכתוב "תכניות" - הרי חדר אני מאד להבהיר כי היא עלולה לערפל. את הכוונה למשל סאגודת ישראל הוסיף לה תכנית לימודים - אינני מתנגד ואפסר לכלול זאת, או את הכוונה לגופו של ענין, להרחיב ולהכניס בתוך חינוך ממלכתי דתי הסלמה זו או אחרת - זאת אפסר לעשות גם את כתוב "תכנית ההסלמה". אולם את יסגן כוונות אחרות שאינני יודע אותן - אני מתנגד בכל תוקף לכך ומציע להשאיר את המלה "תכנית".

י. רינס:

בדצוני לקנות לשאלתו של חבר הכנסת סמילנסקי. פה מדובר רק על הגדרות של "תכנית לימודים" ו"תכנית הסלמה". מכאן גובע ש"תכנית ההסלמה" אינה יכולה להקיף יותר מאשר 25%. "תכנית היסוד" היא חרבה על כל בתי-הספר. יזכנו ויס לקבוע בדיוק גדול יותר ש"תכנית היסוד" צריכה להקיף את כל היחר, את כל מה שבא לאחר תכנית ההסלמה שאינה יכולה לעלות על 25% אבל לא זה המקום - בהגדרות - להכניס זאת. אלא כסעיף 4 המפרט היכן מנהיגים את תכנית הלימודים. כאשר נגיע לדיון כסעיף זה - יהיה המקום להבהיר שאלה זו ולראות אם מספיקים הדברים או לא. על-כל-פנים אין הדבר נוגע להגדרות כטלעצמן.

אשר להצעתו של חבר הכנסת אזניה לכתוב כאן "תכנית הסלמה" - נכון אמרו כאן חברי הכנסת פרסיץ ורימלם שאלה הן הגדרות. כאן נאמר "תכנית הסלמה" כלומר "תכנית הסלמה" בכלל. כאן בחרוב: "תכנית הסלמה" "פירושו" - חלק תכנית לימודים. הן לא נאמר כאן מהי ינהיגו את התכנית, אבל ברור שהכוונה לתכנית רבות. הוא הדין לגבי "תכנית הסלמה לטוסר חינוך ממלכתי דתי". פה נאמר מהי תכנית הסלמה למוסד דתי? אין כאן כל דמיון לתכנית אחת אינה מכוונת לתכנית רבות. למי הניטוחים המספטיים. הרי היחיד כולל את הרבים והרבים כולל את היחיד. אם נכתוב "תכניות" יכול מיטהו לומר שאין זה כולל "תכנית" אולם ברור "תכנית" כולל "תכניות" ו"תכניות" כולל "תכנית". אם רוצה חבר אזניה לעמוד על כך את כמוסד דתי תהיה תכנית הסלמה אחידה או לא. הרי דבר זה יחבר מהסעיפים הבאים. אבל ההגדרה אינה קובעת זאת.

אשר להצעה שבמקום המלה "סחקיף" לכתוב את המלה "סתכלול" - הנסחים סברו שאין כאן כל הכדל. אם חברי הוועדה חושבים, כי מוטב לכתוב "סתכלול", הרי מבחינת הווכן אין זה משנה.

י. סמילנסקי:

לאחר ששמענו את ההסברה, הרי לדעתי יס להוציא כל ספק ולומר ש-75% של תכנית הלימודים חייב בה כל בית-ספר - אסור שיהיה ספק בנקודה זו. מטום כך אני מציע לכתוב: "סלא העלה על 25%".

נוסף לכך נראה לי יותר התיקון האומר לכתוב כאן: "סתכלול". אני רוצה להסביר את דברי. נניח שיהיה בית-ספר דתי שיחלים להוסיף בתכנית ההסלמה שלו סעוד התעמלות. דבר זה יהיה

הורעה לחינוך ותרבות
7.7.1953
חוק המינוך הממלכתי
גמר סעיף התגדרות.

י: סמי לנסקי:

אסור לפי מה שכתוב כאן כי אפשר יהיה להוסיף רק תכנית השלמה דתית.
בצורה כזו אין להוסיף מוטיקה התעמלות או עבודה אדמה אלא תכנית
השלמה שחקיף רק לימודי דת. אבל את ירצו להוסיף את כל המקצועות הטלה
וגם מקצועות אחרים הרי יש לכתוב: "שכלול לימודי דת". כן יש
לשנות ולכתוב: "סלא תעלה על 25%".

א. רזיאל-נאור:

אני מבקשת לרשום לי זכות להסתייגות נוספת
במקרה שלא תחקבל הסתייגותי זו. הצעה
האלטרנטיבית איננה מנוסחת עתה ואנכי צריכה להביא הבאה.

היו"ר ס. פרסיץ:

אני אעמיד להצבעה את ההצעות הבאות:
(1) הצעותיו של חבר הכנסת ארם:
א) "תכנית השלמה" פירושו - תכנית לימודים שחבקע על-ידי כל אחד
מהורמים המוכרים בחינוך, בתנאי שכלול את תכנית היסוד; ב) הצעה
אלטרנטיבית - "תכנית השלמה" פירושו - חלק תכנית לימודים שיקבע
או שאשר הטו לפי החוק בסיחוף עם הגוף הציבורי הקטור עם המוסד החינוכי
דהורי התלמידים".

(2) חברת הכנסת רזיאל-נאור טוענת למחוק
את הפיסקה המתחילה במלים: "תכנית השלמה" פירושו. . . ואת הפיסקה
המתחילה במלים: "תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" פירושו. . .
במקרה שלא תחקבל הצעה זו, היא מבקשת אפשרות להביא נוסחה אחרת.

(3) חבר הכנסת ארנא מציע לקבל את חלקה
הראשון של הצעה חבר הכנסת בן-יעקב ולכתוב: "תכנית השלמה למוסד חינוך
ממלכתי דתי" פירושו - תכנית השלמה שכלול לימודי תורה שבכתב ובעל-
פה".

ב. א. דינור:

טרם שאנו ניגשים להצבעה על ניסוח זה הייתי
רוצה לסאול מה פירוט תורה שבכתב ובעל-
פה? האם פירוט הדבר רק לימוד חלמוד וספרות מוסר לא? האם "מסילת יסוד" אינה נכללת במסגרת זו, או דרשות הרב הירש?

ז: בן-יעקב:

כל הליקוטים הם תורה שבכתב ובעל-פה.

היו"ר ס. פרסיץ:

(4) חבר הכנסת בן-יעקב מציע לכתוב:
"תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי"
פירושו - תכנית השלמה שכלול לימודי תורה שבכתב ובעל-פה ותכונן
לאורח חיים תורתיים מלאים" וכל היתר למחוק.

(5) חבר הכנסת דימלט מציע לכתוב: "תכנית
השלמה" פירושו - חלק תכנית לימודים שהסר רסאי לקבעו ולאשרו לפי
החוק. . .".

י. וינס:

אולי יורחו חבר הכנסת דימלט על ניסוח זה
מאחר שאין בנרסח הכתוב דבר המתנגד לכך
כי זוהי רק הגדרה שהסר קובע את הדברים לפי החוק. אולם כסעיף 5 נאמר
כי "הסר מוסמן לקבוע לכל מוסד חינוך דסמי תכנית השלמה. . .".

הרעדה לחינוך וחדרות
7.7.1953
חוק החינוך הממלכתי;
גמר סעיף ההגדרות.

אני מודת על הצעתך.

א. רימלס:

(6) חבר הכנסת **עזריאל טביע** לכתוב: "תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" "פירוטו -

היו"ר ט. פרסיץ:

תכנית השלמה, שתכלולנה. . . .

אזי צריך להיות גם בהחלה "תכנית".

י. רינס:

(7) הצעתו של חבר הכנסת סמילנסקי לכתוב: "תכנית השלמה" "פירוטו - שלא מבחינה לטרנית יש לכתוב: "שלא יעלה. . . ."

היו"ר ט. פרסיץ:

תעלה על 25%.

כתחילה היה כאן כתוב: "שלא יעלה". אמרו לי, ובצדק, כי "תכנית השלמה" "פירוטו - שיקבע. . . . סתקיף. . . . זוהי תכנית הלימודים, אזי לא ייחבן שהלימוד יעלה על השערה. מאחר שצריך לקבוע מונח לזמן אמרו, כי מוטב לכתוב "סתקיף", כלומר, שהזמן הדרוש לכך לא יעלה. . . .

ב. צ. דינור:

אני מודת על הצעתך.

י. סמילנסקי:

ה צ ב ע ר ח:

ה ח ל ס ה:

1. שתי הצעותיו של חבר הכנסת ארם - לא נחקקו לו.
2. הצעתו של חבר הכנסת רזיאל-נאור - לא נחקקו לה.
3. הצעתו של חבר הכנסת ארנא שהיא חלקה **הראשון של הצעת** חבר הכנסת בן-יעקב - נחקקו לה.
4. חלקה השני של הצעת חבר הכנסת בן-יעקב - לא נחקקו לה.
5. הצעתו של חבר הכנסת אזניה - נחקקו לה.

סעיף זה ייכתב: "תכנית השלמה" "פירוטו - חלק תכנית לימודים שיקבע או שיאשר הסר לפי חוק וסתקיף לא יותר מעשרים וחמישה אחוזים מטעות החינוך במוסד חינוך דתי.

"תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" "פירוטו - תכנית השלמה שתכלולנה לימודי תורה שבכתב ובעל-פה וכתובי לאורח חיים דתי, לרבות נוהג והורו דתי ככתלי המוסד".

הסתיגויות בקשר למלה "תכנית" לחברי הכנסת: רימלס, רוזנברג ורזיאל-נאור.

נרסף לכך הסתיגויות לסעיף עצמו לחברי הכנסת: ארם, רזיאל-נאור אשר תציע ניסוח אחר, ובן-יעקב.

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי:
גמר סעיף ההגדרה.

היו"ר ט. פרטיץ:

בראוני לקרוא את סוף סעיף "הפירושים":
"חלמיר" "פירושו" - ילד או נער. שאר

המובנים פירושים במשמעותם בחוק לימוד חובה, חס"ט - 1949 (להלן חוק לימוד חובה)."

כידוע לכם "ילד" כולל גם ילדה. אולם בראוני לומר מספר מליח בקשר להגדרות המופיעות בחוק לימוד חובה. כל הזמן דיברנו על מועצת החינוך - דבר זה נחקק. אולם יש לנו הגדרה בקשר לרשות חינוך מקומית אשר גרמה לנו קשיים בכיצוע החוק. הייחבן להסאיר דבר זה בחוק החדש? הייתי מבקשת מהיועציה הממלכתית להשיב על כך.

כ. צ. דינור:

אנו הבנסנו רק אותם הסינויים הדרושים בהתאם לחוק החינוך הממלכתי. ועדה מיוחדת עוסקת בהכנת חוקת חינוך חדשה ונציג סקרוה, כי במקרה היא תביא את החוקה מדוע רק להכניס את התיקון הקטור ברשות חינוך מקומית ולא תיקונים אחרים. לכן החלטנו רק לחקן אותם הדברים הנרבעים בחוק החינוך הממלכתי שאם לא כן, אנו קולרית לעשות זאת טלוי על גבי טלוי. אני מציע גם לחברי הורעה לקבל דבר זה. אני מטביט לדבריה שנאמרו כאן, כי נגרמו לנו קשיים הקטורית בחוק חינוך חובה, ואת אלה אני רוצה לחקן.

היו"ר ט. פרטיץ:

אם ערד לפני תחילת שנת הלימודים החדשה יביאנו לנו חוקת חינוך חדשה - אני מוכנה להשאר את הדבריה כך. אבל טיכני רוצה להכנס עם אותן הצעות לשנת הלימודים חסי"ד וכדורן זו אני רוצה להקטין את הקשיים.

כ. צ. דינור:

היתה זו תחלת המטלה שעלי יהיה להכניס תיקונים ולהכניס חוקת חינוך חדשה - על כך התחייבתי במני המטלה ואעשה זאת בהקדם האפשרי. אשתדל להכניס חוק זה לפני שנת חסי"ד, אבל אינני יודע אם הכנסת תספיק לקבלו.

היו"ר ט. פרטיץ:

את הסעיף הקודם שעליו דיברתי אינו קטור באומן יסיר לחוק החינוך הממלכתי. הרי אין ספק ששני הדבריה שעליהם אדבר עתה כדובים בחוק החינוך הממלכתי: "מוסד חינוכי לנערים עובדים" "פירושו" - מוסד חינוך יסודי לנערים. האם הכוונה לנערים מטוחטיים ועובדים, כי מוסד זה אינו צריך להיות קטור בכל גוף או ארגון. מה הסיבה לקרוא למוסד זה - מוסד לנערים עובדים בטעה טרובת אינת נערים עובדים. אני מבקשת כאן לכתוב: "מוסד חינוך לנערים" "פירושו" - מוסד חינוך יסודי לנערים."

ר. סטנר:

בראוני ליעץ לחברי הוועדה שלא לבצוע בטור המובנים בעיקר מאחר שהשר אמר כבר את דברו. בראוני רק להוסיף ולומר, כי איננו באים לחקן את חוק חינוך חובה. אילו באנו להכחיר את חוק לימוד חובה, היה הדבר טאריך את הדיון בחוק החינוך הממלכתי פי 10, וזאת מאחר שנהייתה לי הדבריה היטב. אנו צמצמו את הדבריה, כדי שנוכל להכנס לשנת הלימודים חסי"ד. כמצב החדש יהיו מוטלית עלינו קשיים רבים, לכן אנו בהקדם האפשרי נכניס את הסינויים הדרושים. כתבנו כבר 3 פרקים גדולים וכיציהם גם התיקונים הקטורית בחוק לימוד חובה שאינת מוכנים כאן. לכן הייתי מיעצת בכל לטרון של יעוץ שלא להכניס דבריה אלה ל-ד' אמרונו של חוק החינוך הממלכתי.

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי:
גמר סעיף ההגדרות.

היו"ר ט. פריסץ:

הבינתי יפה את ההתנגדות לתיקון הזה. אולם הדברים שאני מאיעה קטוריה בסעיף הראשון האומר: "חינוך ממלכתי" פירושו - חינוך הניתן מאת המדינה על-פי חכמי לימודים שנקבעה לפי חוק זה, ללא זיקה לגוף **סטלגתי**, עדתי או ארגון אחר מחוץ לממשלה. כיצד יכול להיות מוסד חינוך לנערים עובדים בזה **הטם רק מפני שזהו מוסד לנערים עובדים?**

ר. סטנר:

ההגדרה "לנערים עובדים" יכולה להיות ראוייה או בלתי ראוייה מסעמיה שונים. אבל אין הדבר מטנה מאומה לגוף החוק. מה שקובע הוא גיל הנער, מידת השכלתו - אם סיים את החינוך היסודי - ואת תבוא רשות חינוך מקומית ותגיד שלנער פלוני איננה נוחנת רשות להכנס למוסד חינוך רשמי לנערים עובדים המיועד לנערים בגיל זה דק מפני שהוא יושב בבית ואינו עובד, או משרטט בחברות - **איננו סבורים שביה-הדין יקבל** טענה זו. אולם את נחמיל בלבלב זה של הדין להכנס לדרכיה אלה, הרי התעוררנה שאלות שאינן מועילות ואינן מפריעות.

ה. בוגר:

בראיוני לקבל הסובה על שאלתי: מה זיקה הדבר את אנו נמחק את המליה: "שאר המונחים פירושה. ער הסרף? מאחר שחוק לימוד חובה זה עוסק להתפרט ולהסתנות, למה לנו להבטיח את כל הפיסקה הזו?

י. רינס:

אולי מוטב שאתחיל בשאלתו של חבר הכנסת בוגר. בחוק החינוך הממלכתי הובאו מונחים לצורך החוק עצמו, כמו מוסד לחינוך רשמי. שמה לא כן יש לחזור על כל ההגדרות כפי שהוגדרו. אולם הכוונה לשנות לגופו של ענין ההגדרות אלה באר כדי להקל על הניסוח ולמנוע את הרויכות. אם נמחק את המליה: "שאר המונחים". יהיה עליה לתח החליף לאותן ההגדרות שכבר הוגדרו. את מוחקיה זאת על הרועדה להציע וחליף לכל 6 ההגדרות, כי לא ידוע מהו "מוסד חינוך רשמי". ההגדרה שהובאה כאן היא לצורך חוק חינוך חובה. זה המקבל את חוק החינוך הממלכתי מקבל גם אותן ההגדרות אמנם לא את כולן. יש פה שורה שלמה של הגדרות נוספות. אולם אם יש הגדרה שאין רוצים בה כמו מועצה חינוך - הרי יש סעיף מיוחד בו מחקנים בחוק הזה את חוק לימוד חובה, פה הוא נמחק. אין הכוונה לחקן את חוק לימוד חובה במידה גדולה יותר, תיקנו אותו במידה שזה היה הכרחי לצרכי חוק החינוך הממלכתי.

אשר לשאלת יושבת-ראש הרועדה לגופו של ענין: "מוסד חינוך לנערים עובדים" פירושו - מוסד חינוך יסודי לנערים - הטם אינו קובע כאן אלא הפירוט. "מוסד חינוך לנערים" - הוא רק טרמין טכני. בכל מוסד בו נוחנים חינוך לנערים בין אם הם עובדים וכן אם הם אינם עובדים, הרי מבחינת החוק זהו מוסד חינוכי לנערים עובדים.

היו"ר ט. פריסץ:

קיימת הסתדרות לנערים עובדים אשר הקימה את בתי-הספר, אבל את חומריה בי לבתי-הספר אין כל קשר לכל גוף אחר מחוץ לממשלה, הרי אי-אפשר לקרוא כך לבתי-הספר לנערים עובדים.

י. רינס:

זה אשר נאמר בכנסת על-ידי חבר כנסת זה או אחר אינו מחייב את בתי-הדין, כי זו דעתו של כל חבר כנסת, **אלא** קובע שהחוק יהיה כהיר וגדול, כאן כהוב: "מוסד חינוך לנערים עובדים" - אין זה מוסד של איזו שהיא מועצה או ארגון שנקרא "נוער עובד", אלא כהוב: "מוסד לחינוך יסודי לנערים".

7.7.1963

חוק החינוך הממלכתי:
גמר סעיף ההגדרה.

י. רינת:

אם אנו הולכים למטאריה של סעיף זה אנו רואים כי נאמר שנקר בגיל 16 סחורה השליכה את החינוך היסודי צריך לעשות זאת כיון את הוא עובד או איננו עובד - אין לזה כל קשר עם 'ארגון זה או אחר'. דבר זה **סבא צא סטטסיט** ברור לגמרי. **הסוסב** הזה כולל כל בית-ספר יסודי אשר בו נוחנים חינוך לנערים בהתאם לגיל מסויים. דבר זה אינו קשור בארגון מסויים. בשם זה יש הגיון, וכעיקר, את אין הוא מתנגד להוראות החינוך הממלכתי. אולם בשם שאין מתקנים הוראות אחרות הנרגשות לחוק החינוך הממלכתי, כך אין לחקן דבר זה.

מ. ארה:

אני סבור כי הבקשה שעוררה יושבת-ראש הרועדה הלא צודקת, אבל הטענה איננה צודקת משום שאת ישנן הגדרות, הרי כל ההגדרות טעונות בהירות. אבל הידוע המסמטי ואמר שאין זה אחר הדבר. הרי דעתי היא כמו זו של יושבת-ראש הרועדה, אבל המסקנה היא אחרת.

י. סמי לגטקי:

אני מציע, כי אנו נשאיר סעיף זה לאחר שנבסר את החוק.

א. רימלח:

טרה שנבסר את חוק החינוך הממלכתי נדרון בענין זה.

ס. רוזנברג:

אני הייתי מצטרף לדעתו של חבר הכנסת ברגר, אנו נראה, אם יסגם מונחיה שיש לנו צורך בהם - נכניס אותם, ואת לאו - לא נכניס. עם יסגן איזה שהוא מונח בחוק חינוך חובה שאינו מתייטב עם החוק החדש - הוא בטל, את ישנו איזה שהוא מונח שאינו מתנגד לחוק החדש - ייסאור.

הי"ר ט. פרטיץ:

בראוני לפנות בקריאה לחברי הכנסת ברגר ורוזנברג לדחות את בקשתה זו עד אשר נדרון בענין זה משרת שאנו רוצים לקבל חוק כזה בהסכמה מבכסימאלית של כל חברי הרועדה. נדמה לי, כי אין צורך להצביע על הצעה זו.

י. סמי לגטקי:

אנו קיבלנו עתה החלטות שונות בקשר להגדרות "חכניה השלמה" ו"חכניה השלמה לסוסד חינוך ממלכתי". אולם כאשר דיברנו על ההגדרה של "חינוך ממלכתי דתי" דחינו הצעות שהיו נחשבות. יש לכרוק את ההחלטה שנתקבלה היום לגבי חכניה ההשלמה דתית אינה עומדת בניגוד להגדרה של "חינוך ממלכתי דתי", ואת יש ניגוד מסויים - יש לתאם את הדברית.

בראוני לסאור את לה עלול להרוצר מצב מעורפל את מסתמטים ואומרים חוק ליסוד חובה והחוק המונח לפנינו הוא חוק החינוך הממלכתי, האם אין לשים לב לשני המושגים האלה?

מ. ארה:

טרה שאנו גומרים את הכירוסים אציע לסנות את סה החוק ובמקום סכתוב: חוק החינוך הממלכתי יש לכתוב: חוק חכניה לחינוך יסודי. זוהי אף הסתייגותי לסס החוק.

7.7.1963

חוק החינוך הממלכתי:

גמר סעיף ההגדרות.

סעיף 2.

ב. צ. דינור:

אני חוזר ומציע לחברי הורעדה שלא להחביד

יחד על המידה מאחר שהודעתו בפירוש כי

אנו עובדים כמרץ על **הכנסת** חוקת חינוך חדשה ומקיפה מטום שיש בהן מוקשים רבים.

אנו בכרוונה כתבנו בהן חוק חינוך ממלכתי כי הכרוונה לחינוך ולא ללימוד, אנו רוצים להנך אחרים. עליכם לדעת כי יש לנו גם טעם מהנך ואין זה מקצוע לימודי. אילו היינו כותבים כאן: "עשרים וחטיטה אחרים מטרת הלימוד. . .". היה זה אולי חוק טובה.

היר"ח. פרסיץ:

לדעתי הצעתו של חבר הכנסת בן-יעקב

שנחקבלה בקשר ל"תכנית השלמה למטרד חינוך

ממלכתי דו"ט אינה עומדת בסתירה להגדרה של "חינוך ממלכתי דתי". אולם **כל הדברים העלמ** נדממו ואנו נשוכ אליהם כאשר נחזור לסעיף זה.

אני מבקשת מהירעציה המטעמית לקחת לתסומת

לבח את כל הדברים שנאמרו בורעדה. כן להביא הגדרה בקשר ל"חינוך סדיר", שאם לא כן תהיה כל עבודתנו פלסטר.

ה ח ל ט ה:

ההצעה לדחור את הדירן בטעיף המחיל במליה: "טאר המונחיה. . .".
עד לגמר הדירן בחוק כולו - ג ט ק ב ל ה.

ב. טעיף 2:

היר"ט. פרסיץ:

ברצוני לקרוא את סעיף 2: "מטרת החינוך

הממלכתי היא להסתית את החינוך היסודי

במדינה על ערכי תרבות ישראל **והיסגיס המדע**, על אהבת המולדת ונאמנות

למדינה ולעם ישראל, על איסור בעבודה חקלאית ובטלאכה, על הכשרה

חלוצית, ועל שאיפה לחברה בנריה על חירות, סיווריון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות".

ט. ארם:

ההגדרה הזו **אפילו** כפי שהיא נוסחה בהן יש

בה ליקרי חשוב אחד: מבין **טגיס** שטר החינוך

והתרבות מהכרון לחינוך ממלכתי לכל ילדי ישראל, אולם אי-אפשר להקנות

חינוך ממלכתי לכל ילדי ישראל במהירות הכזק, אי אפשר להקנות את כל

הערבית מבלי להזכיר, כי **טגיס** ילדים טובים, כאך כחוב: ". . . על ערכי

תרבות ישראל **והיסגיס המדע**, על אהבת המולדת ונאמנות למדינה ולעם ישראל. . ."

- אינני חושב שזוהי מצוה לגבי **תלמידים** ערבים, כי **יסגיה** שה איזה

תרבות אחרת, לפי הניסוח בהן מכרונת מטרה זו לגבי כולם, לכן מבחינה

זו יש להכניס בניסוח שינוי יסודי: במה חייב כל ילד במדינת ישראל ומהם

הדברים המיוחדים לילדי ישראל.

לכן אני מציע את הניסוח הבא: "סעיף 2:

מטרת החוק "תכנית לחינוך יסודי" היא: (א) לקטור את הילד קטר של קיימא

לקטר, לערכיו התרבותיים, לרציפות של חייו ההיסטוריים ולמאבקו על

קידמה ושלום, על התפתחותו וחופט, על אהבת המולדת ונאמנות למדינה

לבטחונה ולעצמאותה; - אלה הן המצרות שכל ילד חייב בהן, כי כל ללד

צריך להיות קטר לעטר מטום שאיננו רוצים להנך אנשים מחבוללים, כל

ילד חייב להתחנך לקראת הערכים התרבותיים, לרציפות של חייו ההיסטוריים

17.7.1953

חוק החינוך הממלכתי

סעיף 2

מ. ארמ:

הוא חייב לגלות אהבה למולדת, לבטחונה ועצמאותה. מתמלא אני מדוע המלים; בטחון ועצמאות לא נכללו כאן.

ב) להקנות לילד היהודי את ההכרה באחדות הגורל של העם, ככל פיזורי, את המסירות לקיבוץ גלויות ולמצוות קליטת העליה ומיזוג שבטי ישראל; וזאת כדי להוציא מלב האחרים לכל יאמרו שכלל לא קיים עם יהודי בעולם. אלה הן המצוות שילד יהודי חייב בהן ויש לקיימן.

ג) להטריט ולעודד בנפש הילד את השאיפה והלהט לכונן מטחור חברתי צודק, בנוי על חירות, שוויון, סובלנות על עזרה הדדית, ללא ניצול הזולת וללא מעמדות, על אהבת הבריות ואחרות עמית; יש לומר כאן באופן ברור, כי **הטוב** הוא על מטחור חברתי צודק על חירות, על שוויון, לא שוויון פורמאלי, אלא שוויון ללא ניצול הזולת, עזרה הדדית. אינני מבין מה פירושה לל אהבת הבריות סתם, אלא שאדם לאדם לא יהיה כמו זאב לאדם.

ד) לפתח בילד את הכושר להגשמה חלוצית בחיי יום-יום, את הכרת ערך העבודה והנרעה העבודה, את הרצון ליצירה לבנין ולפיתוח הכלל והפרט, לקידום החקלאות על פי ערכי העבודה העצמית; יש לומר כאן במפורש שהכוונה להגשמה חלוצית בחיי יום-יום, יש לעמוד על הכרת ערך העבודה הקטורה בתנועת העבודה, ואת הרצון ליצירה לבנין ולא את הרצון לספסל להשיג רווחות קליט, אלא להגיע לפיתוח הכלל והפרט.

ה) להטריט את הילד בטבע הארץ ובנוסף ולהקנות לו את הכרת הערך של אוצרות הטבע והייטב המדע, כנחלת הכלל על יסוד של זכות הנחה שורה לכל אחד ולטעם בו את הרצון לסייע לשמירתם לפיתוחם ולהנחלתם לדורות הבאים.

א. ברמן: אני מציע לכתוב: "סגרת החינוך היסודי היא להשתייך את החינוך במדינה על ערכי המסורת המתקדמת של תרבות ישראל, תרבות העולם והייטב המדע, על אהבת המולדת ובאמנות לעצמאות ישראל ולעם ישראל, על שאיפה לשלום ולאחרות עמית, על אימון בעבודה חקלאית ובמלאכה, על הכשרה חלוצית, ועל שאיפה לחברה הבנויה על חירות, שוויון וצדק סוציאלי ללא ניצול הזולת." - ללא כל הנמקה.

ס. רוזנברג: אני הייתי מציע בטקסט "תרבות ישראל" לכתוב "חורח ישראל". לדעתי, אין תרבות ישראל שאינה כלולה בתורה ישראל, ובפיקר, לפי הנוסח שתורה שבכתב-פה מקיפה את כל תרבות ישראל, אם המדובר הוא על ערכים של הנביאים והחכמים שלנו אשר קבעו את הערכים האלה, הרי למה לנו להשתמש במלה חורח מזו של "חורח ישראל".

ז. בן-יעקב: אני מציע לכתוב: "ערכי תרבות ישראל המקורית" כי היום המושג "תרבות ישראל" הוא סעטני וזוהי כאלה שיוכחו שיש עוד תרבות ישראל, אשר ל"אהבת המולדת" יש להוסיף כאן את המלה "בישראל", בלומר "אהבת המולדת בישראל", כי עם ישראל הוא יחידה שלמה, אשר "אהבת הבריות" - הברונה לכולם.

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי:

טע"ף 2.

ק. בהנא:

בסעיף זה אפשר להוסיף עוד כהנה דהנה כי יש לגר ערכים רבים ולא נצא אף פעם ידל חובה. אולם בקטור לחינוך, זהו שאלה אחרת באיזו מידה אפשר לחנך לכן הייתי מציץ לקצר טע"ף זה, כי יכולים להיות חילוקי דעות בפירוט הערכים. יש לכתוב: "מטרת החינוך הממלכתי היא להסתית את החינוך היסודי במדינה על ערכי תורת ישראל".

ב. אזניה:

ברור, כי בכל דבר שיש בו ביחודי אידיאולוגי בחוק במרצע על-ידי הממשלה, הרי אני עומד מאחורי ממשלת ישראל, כי ללא ממשלה ישראל יש טדה רחב ופתוח. אני מקבל את ההערה שלא יהיו **טוצלים** ומנואלים. אולם קטלוג זה ילך ויגדל, אם אנו נחטרה מה יש להכניס לכאן ומה יש להוציא. אף גוגל לקיית סמינריון בקטר לכך ולא יהיה לדבר גבול. אולם אם אנו רוצים להגיץ למכסימות של ביחודי מטותף ולא של ביחודי מפריד, אזי לדעתי, זהו המכסימות לביחודי מטותף; אינני יכול לזוז מזה, לא להוסיף ולא לגרוע.

מ. ארגא:

בדברי חבר הכנסת ארם יש משהו מן הצדק, כי צריכים להיות דברים המחייבים את כל הילדים אפילו את ילדי המיקוסים ודבריה המחייבים את ילדי עם-ישראל. הן אין טע"ף זה המטך למע"ף 4 אשר בו מדובר על חכניות טונות. אבל כאן מדובר על המטרה ואי-אפשר להגיד שהערכים צריכים לחנך את הילדים על ערכי תרבות ישראל. (הי"ר ס. פרסיץ: באנגליה אפשר לחנך שלא על התרבות האנגלית?). גם לדעתי, כדאי היה להדגיש את אחדות ישראל.

אולם לא נראה לי המקרה שחופסיה באת היטגי המדע בקרב ערכי תרבות ישראל, אהבת המולדת **ונאמנות** למדינה. לדעתי הסולת צריך להיות אחר מזה שהרא בתורה כהן. גרסא לכך הייתי מציץ להכדיל בין החלק הראשון לסני, כי החלק השני מדבר על עניינים מעטיים והחלק הראשון קטור ביטור.

לכן אני מציץ לנסח טע"ף זה כך: "מטרת החינוך הממלכתי היא להסתית את החינוך היסודי במדינה על קטור של קיימה של הילד לעמו לערכיו **התרבותיים** ורצימות חינוך ההיסטוריים. על סאיפה לחברה בנריה על הירות, שירות, טובלנות, עזרה הדדית, אהבת הבריות והיטגי המדע, על אהבת המולדת **ונאמנות** למדינה; את חינוכו של הילד היהודי - נוסף, על הכרת אחדות עם-ישראל ונאמנות לו, על אימון בעבודה חקלאית ובמלאכה ועל הכשרה חלוצית".

בהצעת אלטרנאטיבה, במקרה שההצעה הראשונה לא תקבל, אני מציץ לכתוב: "מטרת החינוך הממלכתי היא להסתית את החינוך היסודי במדינה על ערכי תרבות ישראל והכרת אחדות עם ישראל, על אהבת המולדת ונאמנות למדינה ועם ישראל ועל היטגי המדע".

ח. כורג:

אני מבקש מחבר הכנסת רוזנברג לכל יכריחו ארתור להצביע נגד ענין התורה, כי אינני יודע את "מורה נבוכים" נכנס לכאן או לא? (ז: בן-יעקב: ברור טכוון). מאתר טאתר רוצים לאחד ולא להפריד, הרי מסכימו שחורה ותרבות ישראל. (ס. רוזנברג: זה איתו דבר). אולם לתורה יש ליב פירוטים, מדוע אנו צריכים להכניס את המפריד, אנו רוצים על בסיס העבר ליצור את הקתיד, תחת רוצים שאנו נצביע נגד תורת ישראל. לדעתי זהו חילול השם מיותר.

א. רצואל-נאור:

לדעתי, סופו של סעיף זה הוא הקשה ביותר מכל סעיפי החוק. מכיון שלכאורה סעיף זה הוא כה טרביטאי-אפסר לדבר נגד אף מלה הכתובה כאן. כל הערכים הם טובים ויפים. אולם הטאלה היא מרע ערכים אלה מסודרים כסדר זה ולא כסדר אחר. אך הטאלה הגדולה היא כיצד יוגטמו ערכים אלה? - דבר זה אי-אפשר לכתוב בחוק. מכל אופן הערכים היפים הכתובים כאן עדיין לא מסתבר שאותם הסינוניים הרצויים לאדם כמוני יהיו מוכתמים בחוק, ואותם הערכים שאינם רצויים לאדם כמוני לא יכנסו לחוק. אינני רואה כאן כל דבר חסכסיה ומת. היפוכו של אחד המושגים הללו. "אהבת המולדת וגאמנות למדינה ולעם ישראל" הרי כל אחד מן המושגים האלה בפני עצמו הוא נכון וצודק. אבל אולי צריך היה לכתוב אותם בסדר שונה. הדבר הראשון היה צריך להיות "גאמנות לעם ישראל" כאחדות שאיננה ניתנת לחלוקה ולהפרדה של מעמדות וסגנות. הדבר השני בסעלה זוהי - המולדת והטליטי - המדינה מסוים שמדינה עלולה להתרחב ולהצטמצם, חלילה. אבל מולדת אינה עשויה להצטמצם, ואם היא נמצאת במצב זה, הרי תכלית החינוך צריך להביא לידי כך שיבוא יום ויוטם קץ לדבר זה. כאשר מדובר כאן על "אהבת המולדת" יש לעמוד על אותה "טלמות המולדת".

אשר לרוביות "תרבות ישראל" או "תורת ישראל" - לא אחקע את ראסי בין ההריות האלה. חבר הכנסת בוגר אמר, כי אם טובא ההצעה לכתוב כאן "תורת ישראל" וחברי הרועדה יצביעו נגד ההצעה זו, יהיה זה פגם היסטורי - הרי אני סבורה שיש לכתוב כאן בצד המלים "תרבות ישראל" - "הערכים המקודמים", לפחות זאת לכתוב כאן.

החלק השני המדבר על אימון בעבודה חקלאית ובמלאכה - דברים אלה אינם פרופורציוניים לערכים הקודמים. האימון בעבודה חקלאית ובמלאכה - דברים אלה שייכים למחודת של בית-הספר אבל לא לדבריה היסודיים. דבר זה אולי בא במקום אותה רוח חלוצית שאנל רוצים להחיותה מחדש במקום הכיטורי לרוח ההקדכה למען האומה. אולם האם אפשר לכתוב זאת כאן?

נדסף לכך הייתי רוצה לראות בסעיף זה מסהו ביחס להמסך ההטבלה טכית-הספר צריך להקנות לילד. בית-הספר צריך לחת בסיס לדרגה יותר דמה, יותר נטגכה של התפתחות הילד. אשר לניסוח מדוייק של הדברים - אני עדיין מחקשה, כי ברצוני להביא ניסוח אחר לסעיף זה.

כאן כתוב: "מטרת החינוך הממלכתי היא להטחית את החינוך היסודי במדינה. . .". ארלח לדעתי מטרת החינוך היא לעצב דמות מסויימת על-פי חכנית טממנה היא כנויה. אי-אפשר להסביר: "להטחית את החינוך" ב"מטרת החינוך". יש כאן ליקוי כניסוח.

א. רימלט:

ברור, כי כל חוק ויהיה זה החוק הטוב ביותר אינו מכטיח דבר מסוים שזה חלוי באנסים המכצעים. בסוגוסל אזהחי המדינה המנהלים את המדינה. לכן אני מסכים לחבר הכנסת אצפיה ולא הייתי רוצה להכניס כאן כל סינוי, כי דברים אלה נסקלו הגטכ.

אשר להצעה לכתוב כאן "תורת ישראל" - לא הייתי רוצה שנצביע נגד תורת ישראל. לכן יש לי שתי הצעות אשר כל אחת מהן מגדירה את המושג "ערכי תרבות ישראל" (הן: 1) "ערכי יהדות הדרורה"; 2) "הערכים הרוחניים של עם ישראל". נדמה לי, כי בדרך זו נוכל להתאחד על ענין עקרוני זה.

ב. דינור:

כתוב כאן: "מטרת החינוך הממלכתי היא להטחית את החינוך. . .". איזה פגימה יש כאן. הן לא מדובר כאן על חינוך בכלל, אלא על מטרת החינוך הממלכתי. שאיפתה של המדינה שהחינוך היסודי יהיה מוטחח על עקרונות אלה. לא כל חינוך מעצב

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי:

סעיף 2.

ב. צ. דינור:

דמות. אולם הדברית המוזכרים כאן **יש בהם ערך למדינה**. גם הסדר הפנימי הוא נכון. השתדלתי מאד על אנשי הדת שדורקא הם מכניסים כאן את ענין "תורת ישראל". אבל כבר נאמר "חלוצאי ארתי עזבו וחורתי סמרו". האם אתה רוצים שהחינוך הממלכתי יחנך למילוי המעטיות, זוהי החורפה? ערכי תורת ישראל - הכוונה לטמור עליה. אם תכניסו מוטג זה לחוק, אני יכול לחברע לדין כל חינוך שאינו מחנך לקיום המצוות. הן כבר נאמר "ומחלליה מות ימות" - זהו דין תורה. לכן בתכנון כאן רק "ערכי תרבות ישראל", "ערכי הרחניים של האומה". שבת וחג - אין זה רק טאלה של נימוס. לדעתי, "ערכי תרבות ישראל" הם אותם הספרים המקוריים שנקלטו באומה, אותם ספרי יסוד שנכנסו לחיי האומה בתורה מורסה כל הדורות. לדעתי, "מורה נבוכים" אינו ספר מקורי.

אשר למוטג "היטגי המדע" - בית-הספר היסודי צריך להיות בנוי על היטגי המדע. על החלמיד לדעת את הדברים שהוכחו מן המדע, הוא צריך לדעת טבע במידה מסוימת ולא שיהיה לו אותם המוטגים שהיו קיימים בימי הביניים. אף תכנית הלימודים צריכה להיות מתאימה להיטגי המדע. - זה ביחס לתכנית הלימודים.

אשר לסדר הפנימי של הדברים - "אהבת המולדת" כוללת גם אהבה לארץ, נאמנות למדינה ולעם ישראל. פירוט הדבר - אחדות האומה. איטון בעבודה חקלאית ובמלאכה - אין זה ענין שיש בו משהו מהפכה, אלא כל תלמיד הלומד בבית-הספר חייב לדעת כיסוד את העבודה והמלאכה. המדינה מוכרחה להכנס לענין זה. הוא הדין גם לגבי הכשרה חלוצית - הכוונה להקניית תכונות אלה. כאשר אנו מדברים על טווייון וסובלנות - הרי הכוונה לכך מתוך הערכים שלנו. קל לדבר על אהבת העמים, קל לדבר מה על אהבה לסיני, אבל יחד עם זאת לטנורא את האדם החיי לידך. "עזרה הדדית" - כחיי יום-יום; "סובלנות" - שאיפת כל מטור טבית-הספר יהיה בנוי על כך, כלומר, שיהיה בו אקלים כזה, כל הדברית האלה טקוליים.

אשר לערכים - דובר כאן על "ערכי תרבות ישראל" הרי אנו רוצים שכל בני המדינה יהיו רחמנים וגומלי חסדים. **אולם תכנית הלימודים** תותאם לכל עדה ועדה. נאמר כאן בחוק: "נאמנות למדינה" - איננו רוצים שבארץ יגדלו טונאי מדינת ישראל אפילו בקרב אלה שאינם יהודים. גם אלה שאינם יהודים צריכים להיות נאמנים למדינת ישראל ולעם ישראל. יהיו ודאי ביניהם כאלה שיגידו שהם תומכים במדינת ישראל, אבל נגד עם ישראל - דבר זה לא יתכן. כן הדבר לגבי "איטון בעבודה חקלאית". אולם כיון שיטנת במדינה מוסדות חינוך לא יהודיים תותאם תכנית הלימודים לתכנית אחרות. לכן אני מציע לחברי הוועדה לקבל את סעיף 2 ללא הבנסת כל שינוי.

היו"ר ט. פרסיץ: אני אעמיד להצבעה את ההצעות הבאות:
 (1) חבר הכנסת רימלט מציע במקום שכתוב: "ערכי יהדות הדורות", או "הערכים"
 "ערכי תרבות ישראל" לכתוב: "הרוחניים של עם ישראל".

א. רימלט: את הצעתי זו הצעתי כהצעת פסרה שחוקבל על דעת כל חברי הוועדה ולא בגורם נוסף למחלוקת טאם לא בן אני מוריד אותה.

ט. רוזנברג: אני אציע את הצעתי והצעת חבר הכנסת רימלט.

7.7.1953

חוק החינוך הממלכתי:

סעיף 2.

היו"ר ט. פרסיץ: (2) הצעת חבר-הכנסת ארם; (3) הצעת חבר-הכנסת ברמן; (4) חבר-הכנסת רוזנברג מציע את הצעת חבר-הכנסת ריימלט לכתוב: "הערבות הרוחניות של עם ישראל" ואת הצעתו הוא לכתוב: "ערבי תורה ישראל"; (5) חבר-הכנסת בן-יעקב מציע לכתוב: "תרבות ישראל המקורית"; (6) חבר-הכנסת ארנא מציע ניסוח אחר לסעיף זה. את הצעה זו לא תקבל. הוא מציע הצעה פלסדנאטיבית. אטר זו תקיה הסתיגות; (7) חברת-הכנסת רזיאל-נאור מציעה ניסוח אחר לסעיף זה אשר את ניסוחו הביא בישיבה הבאה; (8) חבר-הכנסת כהנא מציע לקצר סעיף זה ולכתוב: "מטרת החינוך הממלכתי היא להטות את החינוך היסודי במדינה על ערכי תורה ישראל"; (9) להטות את סעיף 2 בלטרנו.

ה צ ב ע ר ת:

ה ח ל ט ה:

1. הצעת חבר-הכנסת ארם - ל א נ ת ק ב ל ה.
2. הצעת חבר-הכנסת ברמן - ל א נ ת ק ב ל ה.
3. הצעת חבר-הכנסת רוזנברג הסבא את הצעתו הוא והצעת חבר-הכנסת ריימלט - ל א נ ת ק ב ל ה.
4. הצעת חבר-הכנסת בן-יעקב - ל א נ ת ק ב ל ה.
5. הצעתו של חבר-הכנסת ארנא - ל א נ ת ק ב ל ה.
6. הצעת חברת-הכנסת רזיאל-נאור - ל א נ ת ק ב ל ה.
7. הצעת חבר-הכנסת - ל א נ ת ק ב ל ה.
8. ההצעה להטות את הסעיף בלטרנו - ל א נ ת ק ב ל ה.

הסתיגויות לחברי-הכנסת: ארם, ברמן, רוזנברג, בן-יעקב, ארנא, רזיאל-נאור וכהנא.

י. סמילנסקי: מאחר שעלינו להחקדם בחוק זה, אני מציע, כי מחר נמשיך בחוק זה ונדחה את חוק המועצה למוסדות ההשכלה הגבוהה והמדע.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת סמילנסקי.

היו"ר ט. פרסיץ: נתקבלו מכתבים טונים טעלי להביאם לידיעת חברי הרועדה. מאחר שזמנה של הרועדה דחוק אניא מכתביה אלה כשבוע הבא. כרגיל אנר ירטיבה עד טעה 13.00. כשבוע הבא נטב עד טעה 13.30 ונקדיט את מחצית הטעה האחרונה למכתבים אלה.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת ירטיבה-ראש הרועדה.

הישיבה ננקלה בטעה 13.10.